

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ

вул. Інститутська, 9, м. Київ, 01601, Україна
телефон: 0-800-505-240,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>
Код ЄДРПОУ 00032106

NATIONAL BANK OF UKRAINE

9, Instytutska St., Kyiv, 01601, Ukraine
phone: +380 (44) 298-65-55,
+380 (50) 462-00-90
e-mail: nbu@bank.gov.ua
web: <https://bank.gov.ua>

Небанківським фінансовим
установам (за списком)
Асоціаціям (за списком)

Роз'яснення та рекомендації з питань фінансового моніторингу

Національний банк України (далі – Національний банк), керуючись частиною восьмою статті 18 Закону України “Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення” (далі – Закон про ПВК/ФТ), статтею 7 Закону України “Про Національний банк України”, вважає за потрібне зазначити про таке.

Національний банк під час здійснення нагляду в сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення (далі – ПВК/ФТ) за небанківськими фінансовими установами (далі – установи), зокрема, які надають послуги з кредитування, встановлено непоодинокі випадки недотримання установами вимог Положення про здійснення установами фінансового моніторингу, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 28.07.2020 № 107 (зі змінами) (далі – Положення № 107), у частині порядку здійснення ідентифікації, верифікації клієнта (представника клієнта).

Насамперед звертаємо увагу, що відповідно до статті 3 Закону про ПВК/ФТ основними принципами запобігання та протидії є, зокрема, таке:

пріоритетність захисту законних інтересів громадян, суспільства і держави від шкоди, заподіяної внаслідок легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення;

надання пріоритету заходам із запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995
від 28.07.2025 18:26

фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення над заходами з протидії їм;

застосування ризик-орієнтованого підходу під час проведення фінансового моніторингу.

Відповідно до частини четвертої статті 11 Закону про ПВК/ФТ належна перевірка здійснюється у тому числі в разі встановлення ділових відносин¹.

Перелік заходів належної перевірки клієнта наведений у пункті 34 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ та включає, зокрема, ідентифікацію та верифікацію клієнта (його представника).

Згідно з частиною сімнадцятою статті 11 Закону про ПВК/ФТ Національний банк як суб'єкт державного фінансового моніторингу, що відповідно до цього Закону виконує функції державного регулювання і нагляду за суб'єктами первинного фінансового моніторингу (далі – СПФМ), установлює особливості та надійні джерела для здійснення належної перевірки клієнтів для відповідних СПФМ.

Порядок здійснення належної перевірки клієнта, ідентифікації, верифікації клієнта (представника клієнта) визначено в додатках 1, 2 до Положення № 107. Додаток 2 до Положення № 107 містить способи здійснення ідентифікації та верифікації клієнта, у тому числі віддалені, які установа має право використовувати.

Зазначаємо, що відповідно до підходів FATF² верифікація клієнта без його фізичної присутності є фактором підвищеного ризику. Для ефективного застосування ризик-орієнтованого підходу віддалені методи ідентифікації та верифікації побудовані з використанням, зокрема надійних джерел інформації, інструменту покладання, а також “запобіжників” – додаткових інструментів, застосування яких дають змогу знизити ризик використання послуг установи з протиправною метою.

Додатково зазначаємо, що відповідно до вимог частини сьомої статті 11 Закону про ПВК/ФТ установа як СПФМ має право витребувати, а клієнт, представник клієнта зобов'язані подати інформацію (офіційні документи), необхідну (необхідні) для здійснення належної перевірки, а також для виконання таким СПФМ інших вимог законодавства у сфері ПВК/ФТ.

СПФМ відповідно до законодавства зобов'язаний на підставі офіційних документів або інформації, отриманої з офіційних та/або надійних джерел, здійснювати верифікацію. Офіційні документи мають бути чинними (дійсними) на момент їх подання та включати всі необхідні ідентифікаційні дані (частина восьма статті 11 Закону про ПВК/ФТ).

¹ Ділові відносини – відносини між клієнтом та суб'єктом первинного фінансового моніторингу, пов'язані з діловою, професійною чи комерційною діяльністю суб'єкта первинного фінансового моніторингу, що виникли на підставі договору, в тому числі публічного, про надання (використання) фінансових або інших послуг, здійснення суб'єктом первинного фінансового моніторингу іншої діяльності та передбачають тривалість існування після їх встановлення (пункт 19 частини першої статті 1 Закону про ПВК/ФТ).

² FATF – Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей.

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995

від 28.07.2025 18:26

У способах здійснення ідентифікації та верифікації клієнта, наведених у пункті 31 додатка 2 до Положення № 107, зазначеними вище “запобіжниками” є умови, у разі одночасного дотримання яких установа може використати право здійснювати ідентифікацію та верифікацію клієнта “спрощеними методами”. Зазначені умови наведені в пункті 32 додатка 2 до Положення № 107 та включають таке:

ризик ділових відносин із клієнтом (фінансової операції без установалення ділових відносин) є низьким;

загальна сума всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, не перевищує 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент) та 400 тисяч гривень на рік (еквівалент);

загальна сума зобов’язань установи перед клієнтом / клієнта перед установою не перевищує 40 тисяч гривень (еквівалент) (не стосується простроченої заборгованості).

Щодо умови, зазначеної в підпункті 2 пункту 32 додатка 2 до Положення № 107 *[загальна сума всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, не перевищує 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент) та 400 тисяч гривень на рік (еквівалент)]*.

Установа має розраховувати загальну суму всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта. До розрахунку включаються всі фінансові операції з погашення суми кредиту (тіла кредиту) та процентів.

За наявності в установи кількох укладених договорів з особою установа враховує для розрахунку лімітів, наведених у підпункті 2 пункту 31 додатка 2 до Положення № 107, фінансові операції за всіма укладеними договорами з такою особою.

У той самий час під час здійснення розрахунку потрібно враховувати погашення клієнтом суми кредиту (тіла кредиту) та процентів не лише за договорами, які укладено протягом календарного місяця, за який здійснюється розрахунок, а і погашення клієнтом суми кредиту (тіла кредиту) та процентів за договорами, укладеними в іншому календарному місяці, але сплата за якими була здійснена клієнтом у календарному місяці, за який здійснюється розрахунок. Такий розрахунок здійснюється з урахуванням усіх договорів, укладених клієнтом з установою, незалежно від кількості сайтів (торгових марок), через які клієнтом укладено договори з установою.

Розрахована за всіма договорами сума фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, не має перевищувати 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент), а на рік – 400 тисяч гривень (еквівалент).

Зазначаємо, що словосполучення “на місяць” та “на рік” означають період часу в межах календарного місяця або року відповідно.

Наголошуємо, що підставою для здійснення верифікації клієнта “повноцінними” методами, визначеними в додатку 2 до Положення № 107 (які

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995

від 28.07.2025 18:26

не передбачають дотримання умов, наведених у пункті 32 додатка 2 до Положення № 107), є такі умови:

загальна сума всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, перевищує 40 тисяч гривень на місяць (еквівалент)

або

загальна сума всіх фінансових операцій, які зменшують активи клієнта, перевищує 400 тисяч гривень на рік (еквівалент).

Щодо умови, зазначеної в підпункті 3 пункту 32 додатка 2 до Положення № 107 [загальна сума зобов'язань установи перед клієнтом / клієнта перед установою не перевищує 40 тисяч гривень (еквівалент) (не стосується простроченої заборгованості)].

Відповідно до частини першої статті 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є правовідношення, у якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов'язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

За кредитним договором банк або інша фінансова установа (кредитодавець) зобов'язується надати грошові кошти (кредит) позичальникові в розмірі та на умовах, установлених договором, а позичальник зобов'язується повернути кредит та сплатити проценти (частина перша статті 1054 Цивільного кодексу України).

Отже, якщо взяти як приклад кредитний договір між установою (кредитодавцем) та позичальником (клієнтом), то за кредитним договором:

загальна сума зобов'язань установи перед клієнтом визначається в сумі кредиту, який установа зобов'язана надати клієнту за кредитним договором;

загальна сума зобов'язань клієнта перед установою визначається на дату укладення кожного окремого договору кредиту в сумі боргу за користування кредитом (тіло кредиту та проценти) та/або залишку заборгованості (тіла кредиту та процентів) за всіма діючими кредитними договорами на момент здійснення розрахунку.

Таким чином, до загальної суми зобов'язань установи перед клієнтом / клієнта перед установою включаються сума наданого установою кредиту та сума нарахованих процентів за весь період користування кредитом згідно з умовами договору за виключенням простроченої заборгованості за кредитом та за нарахованими процентами.

Зазначаємо, що установа як СПФМ зобов'язана впроваджувати та оновлювати внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ³ з урахуванням вимог законодавства України, результатів національної оцінки ризиків та оцінки

³ Внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ – правила, програми, методики, інші документи, розроблені та затверджені установою з метою належного виконання функцій СПФМ (підпункт 7 пункту 5 розділу I Положення № 107).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995

від 28.07.2025 18:26

ризиків, притаманних його діяльності. Внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ повинні містити процедури, достатні для забезпечення ефективного управління ризиками, а також для запобігання використанню послуг та продуктів установи для ВК/ФТ⁴.

Внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ мають урахувати особливості, напрями та специфіку діяльності установи, особливості різних типів клієнтів, а також імплементацію установою ризик-орієнтованого підходу (пункт 24 розділу III Положення № 107).

Також згідно з підпунктом 17 пункту 23 розділу III Положення № 107 внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ мають містити порядок⁵ контролю за відповідними лімітами в разі використання установою спрощених методів ідентифікації та верифікації клієнта (представника клієнта).

Установа оновлює внутрішні документи установи з питань ПВК/ФТ на постійній основі, але не пізніше трьох місяців із дня набрання чинності змінами до законодавства України з питань ПВК/ФТ та/або встановлення установою подій, що можуть вплинути на ризики ВК/ФТ (пункт 26 розділу III Положення № 107).

Також відповідно до вимог пунктів 66, 67 розділу IV Положення № 107 установа:

визначає у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ суть усіх заходів із застосування ризик-орієнтованого підходу;

повинна бути здатною, застосовуючи спрощені або посилені заходи належної перевірки клієнтів, обґрунтувати такий свій підхід.

Наголошуємо, що установа зобов'язана документувати всі вжиті заходи щодо застосування нею ризик-орієнтованого підходу таким чином, щоб бути здатною продемонструвати відповідність цих заходів вимогам законодавства України з питань ПВК/ФТ (пункт 68 розділу IV Положення № 107).

Зважаючи на наведене, рекомендуємо установам якнайшвидше переглянути внутрішні документи з питань ПВК/ФТ, зокрема в частині порядку здійснення ідентифікації та верифікації, контролю за лімітами в разі використання установою спрощених методів ідентифікації та верифікації клієнта (представника клієнта) з метою приведення їх у відповідність до вимог законодавства України в сфері ПВК/ФТ та цих роз'яснень.

Звертаємо увагу, що відповідно до частини другої статті 7 Закону про ПВК/ФТ застосування ризик-орієнтованого підходу здійснюється в порядку, визначеному внутрішніми документами з питань ПВК/ФТ суб'єкта первинного фінансового моніторингу, з урахуванням рекомендацій відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу, які згідно із Законом про ПВК/ФТ

⁴ ВК/ФТ – легалізація (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

⁵ Порядок – чітка послідовність дій певного процесу із зазначенням способів, форм, строків (термінів) ужиття працівниками установи цих дій, визначена у внутрішніх документах установи з питань ПВК/ФТ (підпункт 32 пункту 5 розділу I Положення № 107).

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995

від 28.07.2025 18:26

виконують функції державного регулювання і нагляду за такими суб'єктами первинного фінансового моніторингу.

Отже, установа як суб'єкт первинного фінансового моніторингу має враховувати рекомендації, надані Національним банком, під час виконання установою функцій суб'єкта первинного фінансового моніторингу.

Заступник Голови

Дмитро ОЛІЙНИК

Шлик Олена
(044) 230 18 95

ДОКУМЕНТ СЕД НБУ АСКОД

Підписувач Олійник Дмитро Ігорович

Сертифікат 3E0E4EA9F723F863040000008B1B0000E6BB0000

Дійсний до: 16.10.2026 17:42:53

Національний банк України

P/25-0009/57995
від 28.07.2025 18:26